

LICEUM klasa II Program rozszerzony

III. Dzieje nowożytne. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory.

Wymogi podstawy programowej:

5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Uczeń:

- 1) wyjaśnia polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe uwarunkowania oświecenia europejskiego;
- 2) charakteryzuje główne idee europejskiego oświecenia i rozpoznaje jego główne dokonania w myśli politycznej, nauce, literaturze, sztuce i architekturze;
- 3) charakteryzuje absolutyzm oświecony na przykładach państw sąsiadujących z Rzeczpospolitą;
- 4) charakteryzuje program modernizacji Rosji i rosyjską ideę imperium;
- 5) charakteryzuje parlamentaryzm angielski i rewolucję przemysłową w Anglii;
- 6) porównuje przyczyny oraz charakter rewolucji amerykańskiej i francuskiej;
- 7) charakteryzuje specyfikę okresu jakobińskiego rewolucji francuskiej;
- 8) wskazuje najważniejsze zmiany na mapie politycznej Europy i Ameryki Północnej w XVIII w. oraz wyjaśnia ich przyczyny;
- 9) ocenia znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej.

6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Uczeń:

- 1) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej i wskazuje przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego;
- 2) charakteryzuje działania zmierzające do naprawy Rzeczypospolitej i walkę zbrojną o utrzymanie niepodległości w drugiej połowie XVIII w.;
- 3) charakteryzuje i ocenia dzieło Sejmu Wielkiego, odwołując się do tekstu Konstytucji 3 maja;
- 4) opisuje i wyjaśnia uwarunkowania wewnętrzne i międzynarodowe kolejnych rozbiorów Polski, a także analizuje zmiany granic;

- 5) prezentuje oceny polskiej historiografii dotyczące rozbiorów, panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego i przyczyn upadku Rzeczypospolitej;
- 6) wyjaśnia specyfikę polskiego oświecenia; ocenia dorobek kulturowy okresu stanisławowskiego, z uwzględnieniem reformy szkolnictwa;
- 7) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski w XVIII w. z wydarzeniami w Europie i w Stanach Zjednoczonych.

Najważniejsze zagadnienia:

1. Oświecenie jako epoka przełomu w obrębie cywilizacji zachodniej.
2. Kultura, myśl filozoficzna i polityczna, nauka doby Oświecenia oraz zmiany społeczne będące jej wynikiem.
3. Absolutyzm oświecony oraz jego wpływ na zmiany zachodzące w państwach Europy Zachodniej i Rosji, a także ich wpływ na dzieje Polski.
4. Zmiana dotycząca znaczenia Rosji w Europie, jej podłoże i skutki.
5. Zmiana dotycząca znaczenia Anglii (Wielkiej Brytanii) w Europie, jej podłoże i skutki.
6. Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki.
7. Rola rewolucji francuskiej w dziejach ówczesnego świata i jej znaczenie dalekosiężne.
8. Przyczyny słabnięcia roli Polski w Europie i jej potencjału ekonomicznego, wojskowego i politycznego.
9. Próby reform oraz ratowania niepodległości Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVIII w. i ich ocena.
10. Rozbiory – międzynarodowe i wewnętrzne tło tego zjawiska oraz kwestia jego nieuchronności.

Zadania do wykonania:

1. Scharakteryzuj zmiany zachodzące w jednej z rosnących potęg europejskich doby Oświecenia i wskaż przyczyny wzrostu znaczenia tego państwa.
2. Wskaż pozytywne i negatywne skutki rewolucji francuskiej dla Francji i Europy.
3. Dokonaj porównania pomiędzy ocenami szkoły krakowskiej i szkoły warszawskiej odnośnie przyczyn upadku państwowości polskiej w XVIII w.

Wiem, co trzeba